

İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi İle İlgili Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Doküman Analizi İle İncelenmesi

Seda Yavuz Burçoğlu *

ORCID: 0000-0003-2937-9010

Münir Bal****

ORCID: 0000-0003-4074-5886

Mehmet Bitirgiç**

ORCID: 0000-0002-7916-9057

Remzi Nurbiye***

ORCID: 0000-0003-4430-7787

Ramazan Aslan*****

ORCID: 0009-0007-5784-7375

Öz

Bu çalışmanın amacı ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların doküman analizi ile incelenmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda 2017-2022 yılları arasında yürütülmüş olan toplam 106 lisansüstü tez incelenmiştir. Bu amaç kapsamında ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimini inceleyen çalışmaların temel özelliklerinin neler olduğu ele alınmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri analiz yöntemi olarak nitel veri analiz tekniklerinden olan betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. İlköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesinde; araştırmacılar tarafından ilgili literatürden yararlanılarak geliştirilen “Yayın İnceleme Formu” kullanılmıştır. Yayın inceleme formu; araştırmanın yıllarına, veri türlerine, araştırma desenlerine, örneklem grubuna ve son olarak temalarına göre incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre; ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalar ile ilgili en fazla tezin 2019 yılında yapıldığı ve araştırma türü olarak nicel araştırma yöntemlerini tercih ettikleri görülmektedir. Aynı zamanda tezler araştırma temalarına göre incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili çalışmalarda “sınıf düzeni” teması ön plana çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doküman, Etkili sınıf yönetimi, İlköğretim, Sınıf yönetimi

Gönderme Tarihi: 28/01/2023

Kabul Tarihi:20/03/2023

* Müdür Yardımcısı, Karaçevre Ortaokulu, Diyarbakır-Türkiye, sedayavuz2126@gmail.com

** Müdür, Yücelen Ortaokulu, Şanlıurfa- Türkiye, mehmet_bitirgec@hotmail.com

*** Öğretmen, Şehit Samet Uslu Kız İmam Hatip Lisesi, Trabzon-Türkiye, remzinurbiye@hotmail.com

**** Öğretmen, Ovabağ İlkokulu, Diyarbakır - Türkiye, mnrb183@gmail.com

***** Müdür, Ekinciler İlkokulu, Diyarbakır-Türkiye, r_aslan2121@hotmail.com

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

BURÇOĞLU, Y.S.- BİTİRGİÇ, Mİ- NURBİYE, R.- BAL, M.- ASLAN, R., ‘‘İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi İle İlgili Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Doküman Analizi İle İncelenmesi’’, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, C. 10, S. 1, 2023, s. 276-290.

Examination of Graduate Studies on Classroom Management of Teachers in Primary Schools by Document Analysis

Seda Yavuz Burçoğlu * Mehmet Bitirgiç** Remzi Nurbiye***
ORCID: 0000-0003-2937-9010 ORCID: 0000-0002-7916-9057 ORCID: 0000-0003-4430-7787
Münir Bal**** Ramazan Aslan*****
ORCID: 0000-0003-4074-5886 ORCID: 0009-0007-5784-7375

Abstract

The aim of this study is to examine the graduate studies on classroom management of teachers in primary schools, by document analysis. In line with purpose of the study, a total of 106 postgraduate theses conducted between 2017-2022 were examined. Within the scope of this purpose, main characteristics of the studies examining the classroom management of teachers in primary schools are discussed. The document analysis method, which is one of the qualitative research methods, was used in the study. As a data analysis method, descriptive analysis technique, which is one of the qualitative data analysis techniques, was used. In the examination of the said graduate studies. The "Publication Review Form" developed by the researchers benefitting from the relevant literature was used. Publication review form was examined by years of the study data types, research designs, sample group and finally their themes. According to the study findings, it is seen that the most thesis in number related to graduate studies on classroom management of teachers in primary schools were made in 2019 and they preferred quantitative research methods as the type of research. At the same time, when the theses were examined according to the research themes, the theme of "classroom layout" came to the fore in the studies on classroom management of teachers.

Keywords: Document, Effective classroom management, Primary education, Classroom management

Received Date: 28/01/2023

Accepted Date: 20/03/2023

*Assistant Director., Karaçevre Secondary School, Diyarbakır-Turkey, sedayavuz2126@gmail.com

**Director, Yücelen Secondary School, Sanlıurfa- Tukey, mehmet_bitirgec@hotmail.com

*** Teacher, Sehit Samet Uslu Girls Imam Hatip High School, Trabzon-Turkey, remzinurbiye@hotmail.com

**** Teacher, Ovabağ Primary School, Diyarbakır - Turkey, mnrb183@gmail.com

*****Director, Ekinciler Primary School, Diyarbakır-Turkey, r_aslan2121@hotmail.com

You can refer to this article as follows:

BURÇOĞLU, Y. S.- BİTİRĞİÇ, Mİ- NURBİYE, R.- BAL, M.- ASLAN, R., "İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi İle İlgili Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Doküman Analizi İle İncelenmesi" *Academic Journal of History and Ideai.*, Vol. 10, Issue 1, 2023, p. 276-290.

Giriş

Sınıf, öğretmen ve öğrencilerin zamanlarının büyük bir kısmını geçirdikleri, eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü, öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimin gerçekleştiği bir alandır.¹ Eğitimin yeniden yapılandırılması ile öğretmen rollerinde değişiklikler meydana gelmiş ve öğretmen öğrenmeye rehberlik eden kişi olarak tanımlanmıştır.² Öğretmenlerin mesleğe ilk başladıkları yıllarda vakitlerini ve enerjilerini sınıfı kontrol etmeye harcadıkları görülmektedir.³ Bu nedenle, eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ile ülkemizde ‘Sınıf Yönetimi’ dersleri 1997-1998 öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren programlara zorunlu ders olarak konulmuştur.⁴ Öğretmen adaylarının karşılaşacağı problemlerle başa çıkabilmesi için, öğrenci davranışlarını etkileyen faktörleri açıklayabilmesi, olumlu bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturması, öğrencileri güdüleyebilmesi, zamanı iyi kullanması, istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmesi, farklı özelliklere sahip çocukları fark ederek, onlara uygun bir eğitim-öğretim ortamı sağlanması gerekmektedir.⁵ Sınıf yönetiminin pek çok tanımı bulunmaktadır.⁶ Akar’a göre sınıf yönetimi, öğretmen ve öğrencilerin çalışma engellerinin en aza indirgenmesi, öğretim zamanının uygun kullanılması ve öğrencilerin derse etkin katılımının sağlanması;⁷ Celp’e göre öğretimin etkili ve verimli olması için gerekli koşulların oluşturulmasını sağlayan tüm etkinlik ve düzenlemeler⁸; Taş’a göre etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayacak şekilde, sınıf etkinliklerinin öğrencilerle birlikte, öğrenciler için yönetilmesi;⁹ Can’a göre sınıf içi etkinlikleri öğrenme odaklı olarak etkili bir biçimde düzenleyip sürdürme ve öğrenci davranışlarına rehberlik etme süreci;¹⁰ Erişen’e göre

¹Hüseyin Başar, *Sınıf Yönetimi*, 15. Basım, Anı Yayıncılık, Ankara 2009, s. 6.

²Ayhan Aydın, *Sınıf Yönetimi*, 12. Basım, Pegem Akademi, Ankara 2010, s. 3.

³Firdevs Güneş, *Sınıf Yönetimi*, 2. Basım, Ocak Yayınları, Ankara 2004, s. 5.

⁴Ercan Yılmaz, “*Sınıf Yönetimi ve Yaklaşımları*”, (Ed. Ramazan Arı ve M. Engin Deniz), Sınıf Yönetimi içinde, 2. Basım, Maya Akademi, Ankara 2008, s. 6.

⁵Temel Çalık, “Sınıf Yönetimi İle İlgili Temel Kavramlar”, (Ed. Leyla Küçükahmet), Sınıf Yönetimi içinde, 11. Basım, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2010, s. 2.

⁶Selahattin Turan, “Sınıf Yönetiminin Temelleri”, (Ed. Mehmet Şişman ve Selahattin Turan), Sınıf Yönetimi içinde (1-11), 5. Basım, Öğreti Pegem A Yayıncılık, Ankara 2007, s. 2.

⁷İlhan Akar, “Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Etmenler”, (Ed Zeki Kaya), Sınıf Yönetimi içinde, 4. Basım, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2004, s. 38.

⁸Cevat Celp, *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*, Anı Yayıncılık, Ankara 2000, s. 9.

⁹Ali Taş, “Sınıf Yönetimini Etkileyen Etkenler”, (Ed. Hüseyin Kıran), Etkili Sınıf Yönetimi içinde, 2. Basım, Anı Yayıncılık, Ankara 2006, s. 15.

¹⁰Niyazi Can, “Sınıfta Bir Lider Olarak Öğretmen”, Ed. Mehmet Şişman ve Selahattin Turan), Sınıf Yönetimi içinde, 5. Basım, Öğreti Pegem A Yayıncılık, Ankara 2007, s. 174.

eğitim programı ve planı, öğretim yöntemi, eğitim etkinliği, teknoloji, zaman, mekan, teknoloji ve öğrenci arasında etkili bir eşgüdümleme gerçekleştirerek, öğrenmeye elverişli bir ortam ve düzenin sağlanması ve sürdürülmesi;¹¹Demirbolat'a göre, sınıf yönetimini eğitim-öğretim sürecinde kullanılabilecek bir çok kavram, araç ve tekniğin birlikte işe koşulmasını gerektiren disiplinler arası bir uygulama alanı olarak tanımlamıştır.¹² Sınıf yönetimi eğitim yönetiminin önemli bir aşaması olarak değerlendirilmektedir.¹³ Eğitim yönetimi alanındaki araştırmalara ilişkin olarak farklı araştırmacılar tarafından tematik ve metodolojik incelemeler yapılmıştır.¹⁴ Örneğin, Aydın ve Uysal (2014) Türkiye'de eğitim yönetimi alanında yapılan doktora tezlerini araştırma konusu, araştırma yöntemi ve öneriler açısından incelemişler, yöntem ve konu açısından özgün, Türkiye'deki eğitim sorunlarına yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. Sınıf yönetimi ile ilgili yapılan araştırmalarda genellikle istenmeyen davranış, sınıf yönetimi algısı ve disiplin gibi belirli konulara ve nicel yöntem gibi belirli yöntemlere odaklanıldığı ve bu yüzden araştırmaların genellikle durum tespiti niteliğinde olduğunu görülmektedir.¹⁵ Söz konusu çalışmalarda sınıf yönetimi alanındaki araştırmaların verileri makaleler ile sınırlıdır. Alandaki temel bilgi üretim kaynağı olarak lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesinin alanın gelişimi açısından önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede alanda yürütülen lisansüstü çalışmaların tematik (konu), metodolojik (yöntem) ve analiz teknikleri (istatistiksel teknikler) bağlamında incelenmesi alandaki mevcut eğilimlerin görülmesi açısından oldukça önemlidir. Alanda hazırlanan lisansüstü çalışmaların tematik açıdan incelenmesi, araştırmaların konu eğilimlerine ilişkin önemli ipuçları sunabilir. Doküman analizi ile belli bir kapsamdaki bilimsel araştırmaların yöntem, konu alanı, örneklem ve analiz yöntemi gibi birçok faktör açısından incelenerek genel eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. İlköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimine yönelik ülkemizde birçok çalışma yürütüldüğü ve bu çalışmaların tez türü, yayınlanma yılı yöntem, örneklem grubu, veri toplama aracı, veri analizi, konu alanı gibi birçok yönden birbirinden farklılaştığı

¹¹Yavuz Erişen, "Sınıfta Öğretim Liderliği", (Ed. Ş. Şule Erçetin ve M. Çağatay Özdemir), Sınıf Yönetimi içinde, 1. Basım, Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2004, s. 35-36.

¹²Ayşe Demirbolat, "Sınıf Ortamı ve Grup Etkileşimi", (Ed. Leyla Küçükahmet), Sınıf Yönetimi içinde, 11. Basım, Pegem Akademi, Ankara 2010, s. 87.

¹³Selahattin Turan, "Sınıfta Bir Yaşam Alanı Olarak Yeniden Düşünmek", *Eğitime Bakış: Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, S. 11, Ankara 2008, s. 27.

¹⁴İrfan Erdoğan, *Sınıf Yönetimi - Ders, Konferans, Panel ve Seminer Etkinliklerinde Başarının Yolları*, 13. Basım, Alfa Yayınları, İstanbul 2010, s. 1-12.

¹⁵Yücel Kayabaşı, "Sınıf Yönetimi Kavramının Sınıfta Disiplin Sağlamadan Farklı Yanları ve Temel Özellikleri", (Ed. Leyla Küçükahmet), Sınıf Yönetimi içinde, 11. Basım, Pegem Akademi, Ankara 2010, s. 60.

görülmektedir. Alanyazında birçok farklı alanda araştırmacıların eğilimlerini ortaya koymaya yönelik kısıtlı düzeyde doküman analizi çalışması yer almaktadır. Fakat ilgili alanyazında ülkemizde ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimine yönelik yapılan çalışmaların eğilimini ortaya koymaya yönelik çalışmaların çok az olması bu çalışmayı gerekli ve önemli kılan unsurlardan biridir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi üzerine yapılan çalışmaların farklı değişkenler açısından nasıl bir eğilime sahip olduğunu belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır. İlköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi alanında üretilen lisansüstü tezlerin;

1. Tezlerin tez türüne göre dağılımı nasıldır?
2. Yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Veri türlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Örneklem türlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Tema dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, “*Doküman İnceleme Yöntemi*” kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı ve sözlü materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman inceleme yöntemi ile yapılan bu çalışma, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesi ile gerçekleştirilmektedir.¹⁶

¹⁶Ali Balcı, *Sosyal Bilimlerde Araştırma*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara 1995, s. 54.

2.2. Sınırlılıklar

Araştırmaya dahil edilen çalışmalar 2017-2022 yılları arasında yapılmış Yükseköğretim Kurulu tez merkezinde erişime açık lisansüstü tezlerle sınırlıdır. Araştırma tarama yapılırken kullanılan anahtar kelimelerle ve kullanılan arama motorlarıyla sınırlıdır.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi üzerine yapılan çalışmalar çerçevesinde 2017-2022 yılları arasında yayınlanan tezlerden alınarak oluşturulmuştur. Tezlerden tespitinde “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanı üzerinde tespit edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda 106 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından bir tezler ile ilgili bilgiler “*Tez Bilgileri Toplama Formu*” geliştirilmiştir. Daha sonra incelemeye dâhil edilen tezler 4 araştırmacıya paylaştırılmış ve her araştırmacı makaleyi inceledikten sonra elde ettiği bilgileri bu forma yazmıştır. Lisansüstü çalışmaların bilgilerini toplama işlemi tamamlandıktan sonra her araştırmacı diğer araştırmacıların yaptığı çalışmaları da kontrol ederek olası hataların önüne geçilmiştir.¹⁷

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırma literatüründe kullanılan inandırıcılık, aktarılabilirlik, güvenilirlik ve doğrulanabilirlik kavramları, nicel araştırmalarda kullanılan iç geçerlik, dış geçerlik, güvenilirlik ve nesnellik kavramlarına karşılık gelmektedir. Geçerlik sağlanmasında ve güvenilirlik hesaplamalarında değerlendirmeye alınan tezlerin araştırmacıların görüş birliğine dayalı olarak analiz edilmesine dikkat edilmiştir. Bu noktada eğitim bilimleri alanında doktora derecesine sahip bir alan uzmanından yardım alınmıştır. Araştırmacılar tarafından analiz edilen tezler; çalışmanın yıllarına, veri türlerine, araştırma yöntemlerine, örneklem türüne göre, ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili temalarında kategorilendirilmiştir. İşlemler sürecinde araştırmacılar inceledikleri tez ile ilgili genel bir değerlendirmede bulunmuştur. Daha sonra, tezlerin belirlenen kategorilerde dikkatli bir şekilde incelenerek veri girişi yapılmıştır. Tezler araştırmaya uygun bir şekilde sınıflandırılıp temalar, alt temalara ayrılıp kodlanarak analiz edilmiştir. Nitel araştırmalarda araştırma sonuçlarının toplanan verilerle tutarlı olduğunu

¹⁷Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, Ankara 2010, s. 41- 49.

(güvenilirlik) ortaya çıkarmak için uzman analizi, araştırmacının konumu ve denetim stratejileri kullanılmaktadır.¹⁸

3. Bulgular ve Yorum

Türkiye’de ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların ile ilgili 2017-2022 yıllarında araştırmaya dahil edilen çalışmaların alt problemlerine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır. Bu alt problemlerde çalışmaların tez türlerine, yıllara, veri türlerine göre, araştırma desenlerine, örneklem türlerine ve son olarakta temalarına göre dağılımının tespit edilmesi hedeflenmiş ve bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

<i>Tez Türü</i>	f	%
Yüksek Lisans	87	82,0
Doktora	19	18,0
Toplam	106	100,0

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Tez Türüne Göre Dağılımı

Tablo 21de görüldüğü üzere, çalışma grubunda yer alan 106 lisansüstü tez çalışmasının 87’si (%82.0) yüksek lisans, 19’u (%18.0) ise doktora tezleri oluşturmaktadır. Lisansüstü çalışmaların en çok yüksek lisans türünde yapıldığı görülmüştür.

¹⁸Sharan Merriam, Nitel araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber (Çev: S. Turan). Nobel Yayıncılık, Ankara, 2013, s.45.

<i>Yıllar</i>	f	%
2017	14	13,0
2018	10	9,0
2019	29	27,0
2020	14	13,0
2021	19	18,0
2022	20	18,0
Toplam	106	100,0

Tablo 1. Yıllara Göre Dağılım

Tablo 3 incelendiğinde ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi üzerine yapılan çalışmaların en fazla 2019 yılında (f=29; %27,0), en az ise 2018 yıllarında (f=10; %9,0) olduğu görülmektedir. Sırasıyla 2017 ve 2020 yıllarında (f=14; 13,0), 2021 yılında (f=19; %18,0), ve 2022 yıllarında (f=20; %18,5), çalışmaların yapıldığı tabloda görülmektedir.

<i>Veri Türleri</i>	f	%
Nicel	86	84,0
Nitel	15	14,0
Karma	5	2,0
Toplam	106	100,0

Tablo 2. Veri Türlerine Göre Dağılım

Tablo 2 incelendiğinde çalışmalarda en fazla nicel yöntem türünün tercih edildiği görülmektedir. Nicel çalışmalar (f=86; %84,0), nitel çalışmalar (f=15; %14,0), karma çalışmalar (f=2; %2,0) dır.

<i>Yöntem/ Araştırma Deseni</i>	f	%
Betimsel Araştırma	66	64,0
Durum çalışması	22	20,0
Doküman İnceleme	5	4,9
Olgu bilim	4	3,1
İç içe geçmiş tek durum deseni (karma)	3	2,7

Literatür taraması (nitel)	3	2,7
Açımlayıcı sıralı (karma)	1	0,5
Tanıttıcı araştırma yöntemi (nitel)	1	0,5
Metasentez	1	0,5
Toplam	106	100

Tablo 3. Araştırma Desenine Göre Dağılım

Tablo 3 incelendiğinde çalışmalarda en fazla kullanılan araştırma deseninin betimsel araştırma(f=66, %64,5) olduğu görülmektedir. Çalışmalarda 22 durum çalışması (%20,0), 5 doküman analizi (%4,9), 4 olgu bilim (%3,1), 3 iç içe geçmiş karma desen (%2,7), 3 literatür taraması (%2,7), 1 açımlayıcı sıralı (%0,5), 1 tanıttıcı araştırma (%0,5), 1 meta sentez (%0,5) yönteminin kullanıldığı görülmektedir.

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Öğretmen	60	57,0
Öğrenci- öğretmen	38	28,0
Okul yöneticileri	8	7,5
Toplam	106	100

Tablo 4. Örneklem Türüne Göre Dağılımı

Tablo 4 incelendiğinde çalışmaların örneklem türlerine göre, öğretmen, öğrenci-öğretmen ve okul yöneticileri şeklinde kategorilenmiş olduğu görülmektedir. Çalışmalarda ağırlıklı olarak öğretmenlerin (f=60; %57,0), katılımcı olarak tercih edildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra öğrenci öğretmen (f=38; %28,0), okul yöneticileri(f=8; %7,5), yürütülen çalışmalar bulunmaktadır.

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%
Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi	Sınıf yönetimi becerisi ve yeterliliği	Sınıf düzeni	26	25,0
		Öğretim yöntemi	14	13,5
		Zaman yönetimi	10	9,5
		Sınıf Yönetimi Uygulamaları	12	11,5
		Sınıf Yönetimi Yeterlilikleri	10	9,5
		Öğrenci Davranış düzenlemeleri	11	6,5
		İlişki Düzenlemeleri	8	7,5
		Öğretmenle ilgili Özellikler	5	4,5
		Plan- program	4	3,5
		Uygulama	6	5,5

Tablo 5. İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi İle İlgili Çalışmalarda Öne Çıkan Tema, Kod ve Frekans Dağılımı

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili çalışmalarda öne çıkan tema, kod ve frekans dağılımında sınıf düzeni kodu dikkat çekecek düzeydedir. Öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili çalışmalarda öne çıkan diğer olumlu temalar kodlamalarında sırasıyla şöyledir; Öğretim yöntemi zaman yönetimi, sınıf yönetimi uygulamaları, sınıf yönetimi yeterlilikleri, davranış düzenlemeleri, ilişki düzenlemeleri, öğretmenle ilgili özellikler, plan-program, uygulamadır.sınıf yönetimi içerisinde ön plana çıkan sınıf düzeni (f=26; %25,0)'dır.

Sonuç

Yapılan çalışma 2017-2022 yılları arasında ilköğretim okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda yayınlanan lisansüstü tezler araştırılmıştır. Araştırma bulguları tablolar şeklinde aktarılarak sunulmuştur. Bulgulara göre alanyazında yer alan birçok çalışmanın sonuçlarının paralel ilerlediği görülmektedir.

- ✚ Çalışma grubunda yer alan lisansüstü tezlerin tez türüne göre dağılım sonucunda en fazla yüksek lisans türünde yapıldığı görülmüştür.
- ✚ Okullarında öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda yapılmış çalışmalar en çok 2019 yılında yapılmıştır. 2019 yılında sınıf yönetimi ile alakalı çalışmaların çoğalması okullarda sınıf yönetiminin gündemde olması ile ilgili olduğu düşünülebilir.
- ✚ Çalışmaların veri türlerine göre dağılımında daha çok nicel çalışma türünün tercih edildiği görülmüştür.
- ✚ Çalışmaların araştırma deseni incelendiğinde en fazla kullanılan araştırma deseninin betimsel araştırma olduğu görülmüştür.
- ✚ Örneklem türüne göre çalışmalar incelendiğinde en çok öğretmen daha sonra sırasıyla öğretmen-öğrenci ve okul yöneticileri şeklinde olduğu görülmektedir.
- ✚ Çalışmaların temalarında elde edilen verilere göre öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili çalışmalarda öne çıkan tema, “sınıf düzeni” kodu ile dikkat çekecek düzeydedir.

Bulgulara göre alanyazında yer alan birçok çalışmanın sonuçlarının paralel ilerlediği görülmektedir. Sınıf yönetimi ile ilgili olarak gerçekleştirilmiş ve çeşitli kongrelerde veya sempozyumlarda sunulmuş bildiriler ile makale düzeydeki çalışmalar bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Bu nedenle, bildiri ve makale analizine dayalı olarak gerçekleştirilecek yeni çalışmalar, sınıf yönetimi alanındaki araştırmalara yeni bakış açıları sağlayabilir. Araştırmacılar sınıf yönetimi ile ilgili farklı yıllarda, farklı değişkenleri ele alarak sınıf yönetimi konulu çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışma sınıf yönetimi alanında yapılan çalışmaları daha özele indirgeyerek, sınıf yönetiminin alt boyutlarını ayrı ayrı ele alarak değerlendirme olanağı sağlaması bakımından da önemlidir. Bu araştırmada sınıf yönetimi ile ilgili çalışılan konulara sınıf yönetimi becerisi ve yeterliliği, öğrenci davranışlarının yönetimi ve sınıf yönetimi

stratejileri gibi konulara daha çok ağırlık verildiği grlmektedir. Bu konulara ağırlık verilmesinin sebebi, öğretmenlerin bu konuda zorlanmaları olabilir. Buna göre en çok zorlanılan konulardan birinde en fazla çalışmanın yapılması, zorlukların giderilmesi açısından büyük öneme sahiptir. Söz konusu bulgu sınıf yönetimi alanında yapılan çalışmalarda elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Benzer yapılan çalışmalar incelendiğinde, Wright (2005) ABD’de sınıf yönetimi araştırmalarının sınıf kontrolü ve disiplin sorunları ile ilgili olduğunu; Wragg ve Wragg (1998) ise İngiltere’de öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini geliştirmeye, ğretmen-ğrenci ilişkileri ve istenmeyen ğrenci davranışları, disiplin sorunları ve öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin konuların yoğun olarak ele alındığını saptamıştır. Bununla birlikte Postholm (2013) ve Brophy (2013) sınıf yönetimi araştırmalarının genellikle davranışsal, ekolojik ve sosyal yapılandırmacı yaklaşımlar çerçevesinde ele alındığını ve sınıf yönetimi süreçleri ve ıktıları arasındaki ilişkilere odaklı araştırmaların ağırlıklı olduğunu vurgulamaktadır. Sonuç olarak sınıf yönetimi araştırmalarında sınıf yönetimi becerisi ve yeterliliği, ğrenci davranışlarının yönetimi ve sınıf yönetimi stratejileri konularına odaklanıldığı grlmştr. Bu çalışmanın bir diğer bulgusu, sınıf yönetimi alanında üretilen tezlerde sıklıkla nicel yöntemlerin kullanılmasıdır. Alan yazında konuya ilişkin yapılan araştırmalarda da paralel bulgulara ulaşıldığı söylenebilir. Erdoğan ve Kurt (2015) alışmalarında sınıf yönetimi araştırmalarının sıklıkla nicel yöntemlerle kurgulandığını, şara, Karadedeli ve Hasanoğlu (2016) da karma yöntemle yürütülen araştırmalara sınıf yönetimi alanında çok sık karşılaşılmadığını saptamışlardır. Sonuç olarak bu çalışmada ele alınan sınıf yönetimi lisansüstü çalışmalarında konu ve yöntem bağlamında büyük benzerliklerin olduğu, söz konusu çalışmaların belirli bir düzlemde ilerlediği, farklılıkları dikkate alan, derinlemesine çalışmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Çalışma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde sınıf yönetimi alanında üretilen tezlere ilişkin bir tipoloji ortaya çıkarılabilir. Sonuç olarak, araştırmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- Sınıf yönetimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun nicel yöntemlere dayalı olduğu grlmektedir. Bundan sonraki çalışmalarda araştırmacılar nitel veya karma yöntemler kullanarak problem durumlarına yönelik derinlemesine çıkarımlarda bulunabilirler.

• Sınıf yönetimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun anket verilerin kullanmasına dayalı olduğu görölmüştür. Bunun aksine öğretmenlerin sınıf yönetimi başarısının artırılmasına yönelik yapılması gerekenlerin belirlenmesine yönelik ise yeterli çalışma olmadığı görölmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar ölkemizde sınıf yönetimi örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin öğretim ortamlarının tasarlanmasına yönelik yarı deneysel çalışmalar yapabilirler.

• Sınıf yönetimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerde öğretmen adayların görüşlerine yönelik yeterince çalışma olmadığı görölmektedir. Öğretmen adayların sınıf yönetimi başarısının artırılmasında rolü düşünöldüğünde, öğretmen adaylarına yönelik hizmet içi eğitim ortamlarının tasarlanmasına yönelik araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Kaynaklar

- AKAR, İ., “Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Etmenler”, (Ed. Zeki Kaya), Sınıf Yönetimi içinde, 4. Basım, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 485-525.
- AYDIN, A., *Sınıf Yönetimi*, 12. Basım, Pegem Akademi, Ankara 2010.
- BALCI, A., *Sosyal Bilimlerde Araştırma*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara 1995.
- BAŞAR, H., *Sınıf Yönetimi*, 15. Basım, Anı Yayıncılık, Ankara 2009.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, Ankara 2010.
- CAN, N., “Sınıfta Bir Lider Olarak Öğretmen”, (Ed. Mehmet Şişman ve Selahattin Turan), Sınıf Yönetimi içinde, 5. Basım, Öğreti Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara 2007, s. 174-190.
- CELEP, C., *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*, Anı Yayıncılık, Ankara 2000.
- ÇALIK, T., “Sınıf Yönetimi İle İlgili Temel Kavramlar”, (Ed. Leyla Küçükahmet), Sınıf Yönetimi içinde, 11. Basım, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2010, s. 185-214.
- DEMİRBOLAT, A., “Sınıf Ortamı ve Grup Etkileşimi”, (Ed. Leyla Küçükahmet), Sınıf Yönetimi içinde, 11. Basım, Pegem Akademi, Ankara 2010, s. 87-101.
- ERDOĞAN, İ., *Sınıf Yönetimi - Ders, Konferans, Panel ve Seminer Etkinliklerinde Başarının Yolları*, 13. Basım, Alfa Yayınları, İstanbul 2010.
- ERİŞEN, Y., “Sınıfta Öğretim Liderliği”, (Ed. Ş. Şule Erçetin ve M. Çağatay Özdemir), Sınıf Yönetimi içinde, 1. Basım, Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2004, s. 423-444.
- GÜNEŞ, F., *Sınıf Yönetimi*, Ocak Yayınları, Ankara 2004.
- KAYABAŞ, Y., “Sınıf Yönetimi Kavramının Sınıfta Disiplin Sağlamadan Farklı Yanları ve Temel Özellikleri”, (Ed. Leyla Küçükahmet), Sınıf Yönetimi içinde, 11. Basım, Pegem Akademi, Ankara 2010, s. 58-74.
- MERRİAM, S., *Nitel araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Çev. S. Turan). Nobel Yayıncılık Ankara 2013.

TAŞ, A., “*Sınıf Yönetimini Etkileyen Etkenler*”, (Ed. Hüseyin Kıran), Etkili Sınıf Yönetimi içinde, 2. Basım, Anı Yayıncılık, Ankara 2006, s. 12-29.

TURAN, S., “*Sınıf Yönetiminin Temelleri*”, (Ed. Mehmet Şişman ve Selahattin Turan), Sınıf Yönetimi içinde, 5. Basım, Öğreti Pegem A Yayıncılık, Ankara 2007, s. 1-15.

YILMAZ, E., “*Sınıf Yönetimi ve Yaklaşımları*”, (Ed. Ramazan Arı ve M. Engin Deniz), Sınıf Yönetimi içinde, 2. Basım, Maya Akademi, Ankara 2008, s. 1-18.